

LAIKMETS

Mr. 27

1933. gada

2. mēnešs

RM 0,30

leškšlietu ģenerāldirektors
ģen. Dankers ar zemes pašpārvaldes
locekļiem Brāļu kapos noliek vainagus

U P U R U L I E L U M S

Ikdienas valoda ir vienkārša. Vārdi pavisam viegli slīd, un cilvēki bieži vien pat nepadamā par to vārdu īsto nozīmi, ko viņi lieto. Cilvēki jau no seniem laikiem parāduši visu pārspilēt, it sevišķi visu to, kas attiecas uz pašiem. Un daudzreiz ir pat tā, ka pats stāstītājs tiešām tic izteiktajiem pārspilējumiem un tos pat pārdzīvo. Tā, stāstot par savām zobu sāpēm, mēs lietojam vārdus „šausmīgas“ un „ārkārtīgas“ un tai brīdī arī tiešām ticam, ka nevienam citam tik lielas sāpes vēl nav bijušas.

Kaŗa laikā parasts sarunu temats ir grūtības, ar kādām jāstāpjas daudzās vietās. Trūkst daudz agrāk tik ierastu lietu veikalos, jābrauc pārpildītos tramvajos, kamēr agrāk ērti varēja vizināties zilajos autobusos, pārtikas līdzekļi un papirosi normēti, un tos nevar iegādāties pēc patikas, vienā otrā vietā jāpastāv rindā, tumšajos vakaros jātaustās pa pilnīgi aptumšotām ielām u. t. t. Sādu grūtību un kaŗa laika radīto nepatīkšanu nosaukšanu var turpināt pēc patikas un katra cilvēka rakstura. Kamēr viens tām pāri pāriet ar smaidu, otrs nebeidz gausties un sūroties par katru nieku. Satiekoties diviem vai vairākiem šādiem ļaudīm, viņu galvenais sarunu temats saprotams ir grūtības, kas viņiem jāpārcieš. Viena bēdu stāstu pastiprina otrs, un tā kopējās sarunās, citam par citu vairāk gauzoties, pārspilējumu pilnie vārdi un apgalvojumi arvien vairāk pieaug. No grūtībām rodas upuŗi, un tādā kārtā ļaudis, kas nevar pēc patikas paēst un iepirkties, kļūst par upuŗi nesējiem — par varoņiem.

Mūsu valoda ir vienkārša. Tai nav daudz izsmalcinātu un sīki niansētu vārdu, bet tieši tāpēc vajadzētu būt uzmanīgākiem, izvēloties vārdus. Mēs nedrīkstam savas ikdienas dzīves grūtības un to pārvarēšanu nosaukt par upuŗiem un iedomāties sevi par varoņiem vienkārši tādēļ, ka grūtības vēl nebūt nav upuŗi un to pārvarēšana nav varoņdarbs.

Ir vienmēr tā bijis, ka jo tālāk kāds atrodas no paša notikuma, jo augstākā stilā viņš par to runā, un jo tuvāk viņš notikumam nāk, jo klusāks paliek. Kaŗavīri, kas ik dienas frontes priekšējās līnijās raugās acīs nāvei, nelielās un nerunā par to. Īstie varoņi, kuŗu darbus apbrīno visas tautas, paši savā varoņdarbā nekādu varoņību neesaskata — viņi redz tur tikai pienākumu. Toties jo vairāk runā ļaudis, kas paši, mie-

rā un drošībā dzīvodami, ar savu valodu grib norādīt uz sevi — lūk, arī es nesu upuŗus, arī es esmu varonis.

Sacīto, paldies Dievam, visai niecīgā mērā varam attiecināt uz latviešu tautu. Jau no sensenām dienām, kad latviešu tauta tikai sāka dzīvot pie dzintarjūras krastiem, tanī nesatricināmi valda patiesības mīlestība. Mūsu senči necieta, ja kāds jauneklis iedrošinājās kaut arī tikai nelielā draugu pulkā palielīties ar saviem darbiem. Pēc latviešu tautas uzskata ir jārunā nevis vīriem, bet viņu darbiem. Tādēļ arī šajās dienās latviešu tautā tikai nedaudzi ir aizmirsuši šo sentēvu nerakstīto likumu. Tikai reti mūsu vidū, kas mūsu zemē dzīvo un mūsu valodu runā, tagad ar savu runu cenšas vērst uzmanību uz saviem varoņdarbiem. Tie ir sīki ļautiņi, kas baidās, ka citādi viņi var palikt nomāju un neievēroti.

Būtu aplam noliegt grūtības un neērtības, ko uzlicis kaŗš, bet nav nekādas vajadzības, ne arī tiesību šīs grūtības pārspilēt un padarīt par upuŗiem, jo ir vietas un ļaudis, kas tiešām nes upuŗus un kuŗu ikdienā pilna varoņdarbiem.

Nerunāsim šoreiz par varoņdarbiem frontē! Mūsu ienaidnieku teroriskās kaŗošanas metodes radījušas otru varoņdarbu lauku — civiliedzīvotāju apgabalos. Anġļu un amerikāņu lidotāji, kas vairāk līdzinās bandītiem nekā kaŗavīriem, par saviem galvenajiem mērķiem izvēlejušies neaizsargātos civiliedzīvotāju kvartālus, ar sevišķu centību bombardējot slimnīcas, baznīcas, bērnu namus un dzīvokļu mājas. Dienu no dienas, nakti pēc naktis šie žīdu komandētie slepkavas uzlido Rietumvācijā un vācu ieņemto apgabalu pilsētām, nometot sprāgstozu bumbu un degbumbu kravas. Vēl vairāk — tie nekautrējas ķerties pie īsti gangsteriskiem papēmieniem — izmētājot dažādus spridzekļus, kas domāti bērnu sakropļošanai. Grūtības, ko pārcieš šo apgabalu iedzīvotāji, mēs jau varam apzīmēt par upuŗu nešanu un šo iedzīvotāju rīcību par varoņību. Kopš gadiem iedzīvotāji še atrodas pastāvīgā trauksmes stāvoklī. Sievām un bērniem ik naktis jādodas paverternēs un jānoklausās bumbu grāvienos, kas izposta viņu mājas un iedzīvi. Tai pašā laikā 10—14 gadus veci zēni un sievietes, nebēdādami par briesmām, piedalās ugunsgrēku apkaŗošanā, palīdzības snieg-

šanā un citos glābšanas darbos. Dzelzs krusti un Kaŗa nopelnu krusti, ko jau saņēmuši daudzi zēni jaunāki par 16 gadiem, ir labākā liecība varoņībai, ko ik dienas, ik naktis parāda Vācijas rietumu apgabalu iedzīvotāji. Tie ir ļaudis, kas varētu runāt par upuŗiem un varoņību, bet viņi to nedara.

Šais dienās pagāja divi gadi, kopš pie mums ir kaŗš. Atzīsimies godīgi — mēs kaŗu nemaz vēl neesam manījuši! Tās nedaudzās dienas, kamēr mūsu zemi atbrīvoja no boļševisma, pagāja gandrīz nemanot, un no tā brīža kaŗa darbība ir attālinājusies no mūsu zemes. Būsim pateicīgi Dievam par to, bet arī neaizmirsīsim, ka daudziem citiem ir nesalīdzināmi grūtāk par mums, tādēļ, pirms runāsim par grūtībām, upuŗiem un varoņību, padomāsim, vai grūtības, ko mēs pārdzīvojam, maz ir grūtības, lai mums kādreiz nebūtu jānosarkst to priekšā, kas grūtības tiešām pārcietuši, kas upuŗus tiešām nesuši un tomēr klusējuši par to!

Plkv.-ltn. Arturs Freimanis

Atbrīvošanas dienas svinības sākot, dzīvo pirmais godinājums blīva mūžībā aizgājušiem brīvības cīnītājiem. Meža kapos pie kritušo vācu kaŗavīru pieminekļa un Brāļu kapos vainagus nolīka Lielvācījas armijas, ģenerālkomisāra un Latvijas pašpārvaldes pārstāvji.

Latviešu tautas Golgatas vietā — čekas nama pagalmā Rīgā šogad atskanēja Dieva vārds. Šai vietā, no kurienes daudzi ievzemes liecinieki, makas ciešot, rakdīja lūgšanas debesīm, mācītājs E. Bergs un tūkstoši piederīgo aizlūdza par viņu dvēseles mieru.

VĒSTURISKAIS PAGRIEZIENS

Ar nesalīdzināmu mieru Lielvācijas Vadonis, jau sen saskatot bolševiku divkosību, noskatījās Padomju karaspēka nemītīgajā savilkšanā pie austrumu robežas. Molotova prasībām Vadonis nevarēja pievienoties miermīlīgās Eiropas interešu dēļ, jo tādā gadījumā no ģeografijas kartēm būtu pilnīgi pazudušas somu, rumāņu un bulgāru valstis. Tādā kārtā viņš beidzot 1941. gada 22. jūnijā izšķiršanu nodeva vācu bruņoto spēku rokās un līdz ar to aizsteidzās priekšā bolševiku gatavotajam uzbrukumam. Jaunie vācu bruņotie spēki bija taču uzvarām vainagotajā kara gājienā 17 dienās pret poļiem un vēlāk pret rietumu valstu spēkiem pierādījuši, kas par

stipru karaspēku ir Vadoņa rīcībā. Citu citai sekojošajās cīņās tikai varēja īsti noskaidrot, cik ārkārtīgi plašos apmēros padomju pretinieks bija militāri sagatavojies, cik milzumdaudz kara materiāla bija tur sablīvēts, kamēr Padomju savienības iedzīvotājiem visu laiku bija jāvelk sava kailā dzīvība, nikuļojot nabadzībā, trūkumā un postā.

Bruņoto spēku operācijas kara sākumā pierobežas joslā veica trīs karaspēka grupas: ziemeļu, vidus un dienvidu. Somija, kas īsi priekš tam bija uzsākusi varonīgu cīņu pret bolševisma nezvēru, nostājās atkal kopīgā dzelzs frontē pret sarkano bariem.

22. jūnijā pulksten trijos un piecās min. priekš divi gadiem artilērijas šāvienu līdz ar visu pārējo šķiru ieročiem ziņoja kara sākumu starp nacionālsociālistisko Lielvāciju un bolševistisko Padomju savienību, iezīmējot jaunu vēsturisku pagrieziena nevien Eiropā, bet visā pasaulē. Līdz ar to bija sītu arī visu Baltijas valstu atbrīvošanas stunda. Rīga to pledzīvoja jau 1. jūlijā.

PK kara ziņotāja
Klinča (H. H.)
uzņ.

Vācu bruņoto spēku triecieni cītu pēc cita sagrāva bolševiku nocietinājumus un viņu ieročus pārvērtā lūžņos.

„Atlantic” uzņ.

Dienvidu frontē plecu pie pleca ar vācu karavīriem cīnās rumāņi, savas valsts vadītāja ģenerāļa Antonesku vadībā, un ungāri. Savus cīnītājus šai Eiropas lielajā atvairīšanas cīņā līdzās Baltijas zemēm devužas daudzas Eiropas valstis. Austrumu frontē līdzās latviešu, igauņu un spāniešu legionāriem cīnās pat Francijas, Holandes, Dānijas un Norvēģijas legionāri. Vācu karavīri un viņu sabiedrotie veikusi ārkārtīgus sasniegumus. Sakautas un iznīcinātas desmitām bolševiku armiju. Sagrauti un ieņemti visspēcīgākie bolševiku cietokšņi un atbalsta punkti. Iznīcināti desmitiem tūkstoši bolševiku lielgabalu, tanku un lidmašīnu. Gūstā saņemti gandrīz 6 miljoni bolševiku. Ieņemtas milzu zemes platības, kas vairākkārt pārsniedz Lielvācijas teritoriju.

Izmantojot ātrās tanku vienības, bolševiku frontē iedzina dziļus ķīļus, ielenca un iznīcinot veselas armijas un armiju grupas. Cita citai sekoja lielās iznīcināšanas kaujas pie Lembergā, Minskas, Bjalstokas, Smolenskā un Umanas. Tām sekoja lielā iznīcināšanas kauja pie Ilmenes ezera, kur pieveica trīs bolševiku armijas, un sekmīgas operācijas ziemeļos Leningradā ielenkšanā ar somu palīdzību. Rumāņu un vācu karaspēka daļas ieņēma Odesu. Sekoja Ķījevas ieņemšana. Spēcīgos triecienos vācu un viņu sabiedroto bruņotie spēki virzījās uz priekšu pret Čaļkovu un Rostovu, pie kam bolševikiem atņēma lielus un svarīgus bruņošanās centrus. Krita bolševiku spēcīgākais balsts dienvidos — par neieņemamu uzskatītais Sevastopoles cietoksnis. Straujā triecienā ieņēma Perekopas zemes šaurumu, kas atdala Ukrainu no Krimas, un smagās cīņās ieņēma Kerču. Tālu bolševiku aizmugurē drosmīgos uzliedojumos sagrauti svarīgi bolševiku bruņošanās rūpniecības centri.

Tagad, kara trešajā gadā pret bolševikiem, vācu un viņu sabiedroto bruņotie spēki stāv iespiedušies dziļi Padomju savienības teritorijā, gatavi izšķirējam triecienam pret bolševismu. E. S.

Atzīmējot vēsturisko 22. jūniju, pretboļševisma kara sākuma dienu, Rīgā Universitātes aulā notika svinīgs akts, kur par šīs dienas nozīmi runāja iekšlietu ģenerāldirektors ģen. Dankers un ģenerālkomisārs valsts padomnieks Dr. Drekslers (Drechsler).

1941-1943

22. jūnijs 1941. gadā un tagad — kāda neaptverama starpība! Toreiz aplaupītā un izmocītā latviešu tauta, no kuras vidus bija izrauti, čekas pagrabos spīdzināti, nogalināti vai uz tālajām ziemeļu un Sibīrijas spaidu darbu nometnēm izsūtīti desmitūkstoši tautas labāko dēlu, izmisumā raidīja lūgšanas Visaugstākajam, lai glābtu to no galīgas iznīcināšanas. Miermīlīgā latviešu tauta ar ilgām raudzījās uz rietumiem un gaidīja karu, jo tā it ļoti apzinājās, ka tikai varenā Lielvācija spēj stāties pretim bruņotiem boļševiku bariem un vienīgi kara dārdi var nest atpestīšanu no smagajā cietumā miera. Un kad 22. jūnija rītā visu Latviju aplidoja vēsts par kara sākšanos, no tautas apziņas novēlās smagais izmisuma slogs un visu acīs iemirdzējās cerību dzirksts, ka atpestīšanas stunda nav tālu. Gājēju soļi kļuva drošāki, un mežos sabēgušie patrioti pārvērtās cīnītājos partizānos, kas sekmīgi palīdzēja ātrāk

1941. g. 1. jūlijā, vācu karavīriem iesoļojot Rīgā, no boļševiku terrora atbrīvotās latviešu tautas sajūsma izpaudās nevilcīgās gaviļēs. Priekā starojošas sejas, ziedi, Lielvācijas un Latvijas karogi sveica varoņos cīnītājus pilsētas ielās.

iztīrīt zemi no boļševiku pulku atliekām. Tautas gaviļu vētra sveica atbrīvotājus vācu karavīrus, un gaisos atkal brīvi sāka plandīt Latvijas nacionālie karogi.

22. jūnijs — pretboļševisma kara sākums — tādēļ arī latviešu tautai ir vēsturisku svētku diena, kas iezīmē tautas augšamcelšanos jaunai dzīvei. Šogad pēc 2 gadiem šai dienā visas Latvijas pilsētas un ciemus greznoja Lielvācijas un Latvijas karogi. Rīgā Universitātes aulā notika svinīgs akts, kur pulcējās ievainotie vācu un latviešu karavīri, vācu armijas un latviešu brīvprātīgo 44. leģiona pārstāvji, vācu un latviešu iestāžu vadītāji, strādnieki un darbinieki, zinātnieki, mākslinieki un visu konfesiju garīdznieki. Šī akta pārraidījumu pie radio aparātiem savos uzņēmumos noklausījās desmitiem tūkstoši darba ļaužu. Krāšņi dekorētajā aulā svinības ievadīja radiofona simfoniskais orķestris Br. Skultes vadībā ar Latvijas himnu, ko pacilāti līdzī dziedāja akta dalībnieki. Iekšlietu ģenerāldirektors ģen. Dankers garākā runā, apskatot latviešu tautas likteni un nostāju boļševiku varas laikā, izteica visnoteiktāko protestu pret židiski rafinēto vēlēšanu komēdiju, ar ko mūsu zemi patvarīgi iekļāva Padomju savienībā: „Pret šo patvarību mēs esam protestējuši jau vairākkārtīgi, un šo protestu atkārtoti arī tagad kā visas latviešu tautas vissvētāko brīvas gribas izpausmi, ka nekad brīvprātīgi neesam bijuši un arī nekad nevēlamies būt par Padomju savienības sastāvdaļu.” Attēlojis latviešu tautas dalību liktenīgajā cīņā pret židisko boļševismu, ģenerāldirektors savu runu nobeidza vārdiem: „Mums ir tikai divas iespējas — cīnoties dzīvot vai pazūdot tautai mirt. Mēs esam pārliecināti, ka tad, kad ieroči būs nolikti un dievnāmu torņos skanēs miera zvani, arī latviešu sarkanbaltarkanais karogs kā uzvaras karogs lepni plīvos Eiropas tautu saimē.” Latvijas ģenerālkomisārs valsts padomnieks Dr. Drekslers (Drechsler) savā runā apskatīja 1941. gada 22. jūnija vēsturisko nozīmi un izteica atzinību latviešu tautas nostājai un dalībai cīņā par galīgo uzvaru: „Man zināms, ko divu gadu laikā šīs uzvaras labā vienmēr kāpinātos apmēros darījusi visa latviešu tauta,” teica ģenerālkomisārs. „Mana atzinība tādēļ visiem iedzīvotāju slāņiem un arodu grupām! Visi viņi gandrīz bez izņēmuma veikuši savu pienākumu un dod man cerību, ka tie arī vēl priekšā stāvošajā kara gadā atdos visus savus spēkus uzvaras gūšanai.” Pēc ģenerālkomisāra aicinājuma visi klātesošie nodevā uzticības solījumu Lielvācijas Vadonim un viņa karavīriem, uzsaucot trīskārtēju „Sieg Heil!” Svinīgo aktu noslēdza Lielvācijas himnas

M.

Tā viņi aizgāja...

Tā aizgāja padomju valsts varenība — armija, baidīdamās no katra nama loga.

Zīdu čekisti, pulcēdamies pie savas „darba” vietas, toreizējā čekas nama, saņēma pēdējos rīkojumus turpmākai „darbībai” kaut kur tuvāk „paradīzei”.

Tā aizgāja bolševiki... un, ja tagad Rīgā jūtams bērnu ratiņu trūkums, tad par iemeslu tam ir īpaši šis „paradīzei” nepatīkamais notikums. Ja atkāpjoties armijai tika mobilizēts ikkatrs transporta līdzeklis, tad pānīkā bēgošai, neizkādē tik bagātīgi šeit saplūdušai, izredzētajai tautai bija jāizlīdzas ar mugurām, bet laimīgākiem — ar visu, kam kaut vai niecīgākie ritenīši klāt, kas ripo. Bija tik daudz ko vest: galanterija, manufaktūra, servises, šujmašīnas — laupījuma devas no Latvijas. Mēbeles aizveda augstāki komisāri kaļa automobiļos, pa ceļam no pienotavām pievācot klāt vēl sviesta mucīņas, bet no kooperātiem cukura maisus. Tauta arī „paradīzei” ir tikai „tauta”, un tai ar savu ieguvumu vajadzēja rīkšot kājām uz dialektiskā materiālisma apustuļa Ļepina pilsētu, piesaucot noguruma atvairīšanai tautu tēva vārdu.

Tie, kas varēja izturēt tikai līdz Ropažiem, izklīda mežos un tālāk vairs negāja. Varbūt tiem arī trūka ticības izbazuņētā vārda dzīvinošām īpašībām. Tā manufaktūra palika šeit. Daži to noraka, bet biedri, kas devās tālāk un zināja norakšanas vietu, laupījuma devu atkal paņēma līdzī. Un tā daudzi kļuva nabagi, tāpat kā tie, ko uz šosejas pārsteidza vācu lidmašīnas un kas bēga tālāk bez lieka smaguma.

Šis bēgšanas atceres dienās bolševiki katrā ziņā piemin mūsu „atpalikušo” zemi, kur „reti kāds prata lasīt un rakstīt”, kaut gan augstskolas izglītību uzskatīja par normālu; kur ļaudis netērpās pēc dialektiskā materiālisma parauga, bet gan valkāja Eiropas mētopoju jaunākos modeļus; kur ļaudīm internacionālā agresija bija svešs jēdziens, turpretī visai sīva agresivitāte izpaudās agrārā kultūrā, ko patiešām vērts atcerēties...

Droši vien, to padomju ļaudis piemin. Nevar taču tik drīz aizmirst, ko savām acīm redzējuši, un redzēja daudz, tikai zēl, ka nedzirdēja — paši pārāk daudz pietienkoja un lika tikai viņos klausīties. Bet vajadzēja arī mazliet paklausīties. Kaut vai tikai to: „Miers baro, nemiers posta...” Tas ir gudrs latviešu sakāmvārds, bet gudrība nav kaut kas materiāls. Materiālisti — bolševiki — tai bija sveši un sakāmvārdu līdzī napaņēma. Tagad tie arvien vēl tic nemieram, un, kur viņi būs, tur būs arī posts.

Ka.

„Plānveidīgā” atkāpšanās sagādāja neaizmirstamus pārdzīvojumus pašai „paradīzes” tautai jau pie Ropažiem.

Divi austrumu kara gadi pret boļševikiem, par spīti ziemas mēnešu zaudējumiem, devuši vācu kara vadībai panākumus, kuru apmērs īsti var aptvert tikai tad, kad līdzās vācu lielajiem teritorijas ieguvumiem ievēro arī boļševiku zaudējumus. Boļševiki līdz šim pavisam zaudējuši gandrīz 6 milj. gūstekņu, vismaz 36.000 tanku, 50.000 lielgabalu un vairāk nekā 40.000 lidmašīnu. Ja pieskaita vēl kritušos un ievainotos boļševikus, tad, atturīgi aplēšot, dabūjam vairāk nekā 20 miljonus zaudētu cilvēku. Amerikas prese runā pat par 30 miljonu boļševiku zaudējumu. Nav jāaizmirst arī, ka boļševiku labā vairs nestrādā tie cilvēki, kas dzīvo vācu ieņemtajos apvidos. Territoriālie boļševiku zaudējumi ir četrreiz tik lieli kā Anglijas sala, turklāt tur ietelp lauksaimniecības apvidi, kas uzskatāmi par Padomju savienības labības klēti.

Ja šīs domas izsakām tādā brīdī, kad „nekas neiet uz priekšu” un ļaudis visur gaida lielus notikumus, tad tas nozīmē, ka arī par spīti austrumu karaģājiena grūtībām pēdējā ziemā pašreiz nav vairs iemesla runāt par kādu krīzi. Nav vēl piedzīvots tāds karš, kur būtu gūtas tikai uzvaras. Ne tikai šo divu austrumu kara gadu bilance mūs pārliecina, ka vācu austrumfrontē ir pietiekami stipra, lai atturētu boļševiku iebrukumu Eiropā, bet, zinot vācu ieroču spēku un vācu bruņotās potenciālu, nešaubamies, ka ienaidnieks tiks satriekts, tiklīdz pienāks istais brīdis doties uzbrukumā.

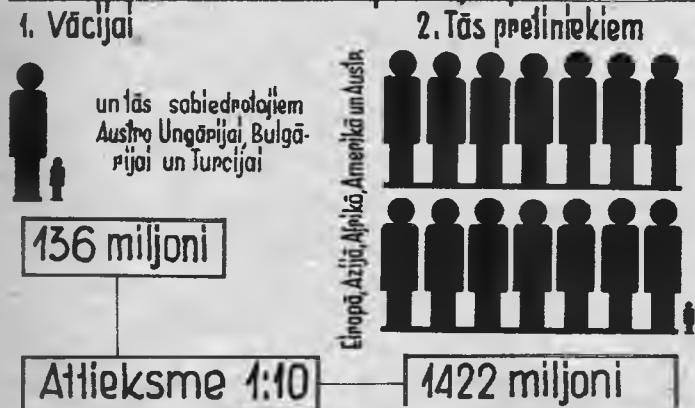
Visai svarīgs faktors šai sakarā ir Eiropas rūpniecības milzīgās darba rezerves. Bez tam svarīga nozīme Japānai — ass valstu sabiedrotajai Tālajos austrumos — ar tās milzīgajām jēlvielu un cilvēku rezervēm.

Salīdzinot ar pirmo pasaules karu, šai karā Lielvācijai un tās sabiedrotajiem ir daudz vairāk dzīvā spēka. Ir interesanti aplūkot tuvāk šīs skaitļu attiecības:

a) Pirmajā pasaules karā Vācijas un tās sabiedroto (Austro-Ungārijas, Bulgārijas, Turcijas) rīcībā bija 136 miljoni cilvēku.

Uzskatāms salīdzinājums

A. Cilvēku rezerves pirmajā pasaules karā

b) Viņas pretiniekiem Eiropā, Āzijā, Afrikā, Amerikā un Austrālijā turpretī bija 1.422.000.000 cilvēku.

Šī attiecība tātad bija 1:10 par sliktu Vācijai un tās sabiedrotajiem. Bet arī tādos apstākļos pretinieku kara laime karājās mata galā.

c) Šai pasaules karā ass valstīm un Japānai ir šādi cilvēku daudzumi: 1) Eiropas kontinentā vairāk nekā 350 miljoni, 2) Japānā un Japānas ietekmes sfairā vairāk nekā 500 miljoni. Tātad mūsu pusē pavisam ir 850.000.000 cilvēku.

d) Eiropas un Japānas pretinieku ļaužu skaits pēc viņu pašu aplēses un ieskaitot ne tikai Vidusameriku un plašus Dienvidamerikas apgabalus, bet pat vēl neizmantotās kolonijas, sniežas pāri 1.100.000.000.

Tātad, ar citiem vārdiem, salīdzinot ar pirmo pasaules karu, tagad šis spēku samērs nosvērīs par labu ass valstīm un Japānai, bet, ja atskaitām vēl neizmantotās kolonijas, pat izlīdzinājies. Tomēr pēc ienaidnieka aplēses šī attiecība arī tagad vēl ir 9:11!

Svarīgs tomēr vēl kāds cits apstāklis. Pretinieka cilvēku skaits samazinājies par 25%, bet ass valstu un Japānas cilvēku potenciāls vienā pašā Eiropas kontinentā pieaudzis vairāk nekā 2½ reizes. Visā triju valstu pakta dalībnieku ietekmes sfairā cilvēku potenciāls palielinājies pat vairāk nekā seškārt.

Interesanti ir arī aplūkot Eiropas kontinenta un Japānas strādniekus kā darba potenciālu:

1) Vācijā algotu strādnieku ir 56 miljoni, bet Itālijā 19 milj.,

Vācijas un Itālijas ietekmes sfairā Eiropas kontinentā algotu strādnieku ir 115 miljoni, kopā 190 miljoni cilvēku. Tikpat liels skaits ir Japānai, tā ka triju valstu pakta dalībniekiem algoto strādnieku skaits pavisam ir 380.000.000.

2) Pretinieku potenciāls turpretī ir šāds: Lielbritānijā un Īrijā un pārējā vēl pastāvošā Imperijā algoto strādnieku ir 202 milj., Savienotajās valstīs un anģļu un amerikāņu ietekmes sfairā 249 milj., Padomju savienībā (neieņemtajā) apm. 85 milj., pavisam tātad pretinieku bilancē ir 536.000.000 cilvēku. Algoto strādnieku skaita samērs abās pusēs tātad ir 4:5. Ass valstu pretiniekiem ir zināms pārsvars, ko viņi arī agitējot labprāt pasvītro. Tomēr šie teorētiskie apsvērumi dod pilnīgi aplamu ainu. Ka ass valstu darba potenciāls vismaz ir tikpat liels kā pretiniekiem, pierāda šādi apstākļi:

Eiropas kontinenta darba potenciāls ir telpā kompakti sakoncentrēts. Organizācijas un satiksmes ziņā tas ir centralizēts, izveidojot izdevīgo iekšējo līniju, ko pretinieks nevar tādējādi ietekmēt, lai rastos ievērojami zaudējumi. Arī Japānai padota diezgan kompakta ietekmes sfaira. Turpretī pretinieka darba potenciāls izkaisīts pa visu pasauli. Lai to vadītu un saturētu kopā, jāpārvar milzīgas tehniskas un satiksmes grūtības, kas tātad izdzēs pretinieka darba potenciāla skaitlisko pārsvaru.

Bez tam ass valstu rīcībā Eiropā ir teicams kvalificēts darbaspēks, kuŗa vērtību un nozīmi nevar salīdzinājumā izteikt ar skaitļiem. Tas pats sakāms arī par austrumiem, par Japānas ietekmes sfairu. Nav arī jāaizmirst, ka darba spēka sadalījums ļābi organizēts, līdz ar ko potenciāla svārs pieaug un ass spēki kļūst pārāki par pretinieka spēkiem.

Jāievēro arī, ka pretinieka darbaspēka veici nelabvēlīgi ietekmē klimata apstākļi, ko nevar teikt par ass valstīm, t. i. Eiropas kontinenta zemēm un Japānu.

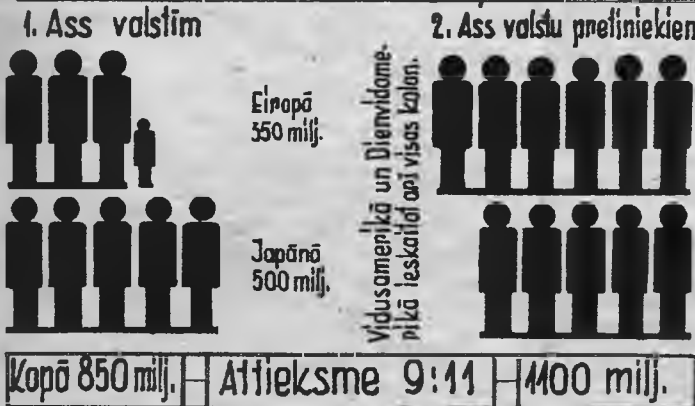
Beidzot jāatzīmē, ka strādnieku darbs vērtējams arī atkarībā no ražojumu transporta jautājuma atrisinājuma. Eiropas kontinentā ceļu garums ir 100—300 km, bet pretiniekam, piem., Savienotajās valstīs jāmēro daudzi tūkstoši km, lai bruņotās materiālu nogādātu izlietošanās vietā. Satiksmes faktors ir 1:4 par ļaunu ienaidniekam. Bez tam arī lielle attālumi līdz frontēm ass valstīm ir vieglāk veicami, jo zemes ceļš aizvien vēl ir drošāks par jūras ceļu.

Ja pretinieku algoto strādnieku skaitu grib salīdzināt ar ass valstu pozitīvajiem kara rūpniecības sasniegumiem, tad tas vismaz divreiz jāsamazina. Tādēļ patiesībā ass valstu 380 miljoniem jāliek pretī 268 pretinieka miljoni, jo tikai tad skaitļi saskanēs ar faktisko stāvokli!

Ir skaidrs, ka ar šiem nedaudzajiem norādījumiem nebūt nav atrisināta cilvēku rezervju problēma. Turpmākā kara norise pierādīs, ka Vācija ar saviem sabiedrotajiem pratusi izlietot tā saukto klusuma laiku, ko bieži aplam iztulko kā vājuma zīmi. Bet šo gaidāmo cīņu panākumi sevišķi nāks par labu tiem, kas tagad, kad visi spēki jāveltī galīgās uzvaras sekmēšanai, būs darijuši savu pienākumu.

Vc.

B. Cilvēku rezerves otrajā pasaules karā

UZVARĒT~ vai BOJĀ IET

BAUSKAS 500 GADU PASTĀVĒŠANAS SVINĪBAS

20. jūnijā, saules stariem bagātīgi lejojot savus dzīvinošos spēkus pāri auglīgajam Zemgales līdzenumam, visus ceļus, kas ved uz Bausku, klāja putekļu mākoņi. Tos tur sacēla tūkstošiem braucēju un gājēju, dodoties uz Bauskas pilsētas 500 gadu pastāvēšanas svētkiem. Tos iezīmēja vesela virkne svinīgu un neaizmirstamu brīžu.

Svinības ievadīja plašs reprivatizēšanas akts Bauskas pilsdrupu pagalmā, kur Zemgales novada komisārs brīvkungs f. Medems 1015 Bauskas apriņķa zemkopjiem izsniedza reprivatizēto īpašumu apliecības. Šai pašā dienā savus īpašumus visā Zemgalē atguva 4400 lauksaimnieku. Līdz ar to līdz šim reprivatizēto lauku māju skaits pārsniedz jau 24.000.

Bauskas 500 gadu svinīgajā jubilejas aktā glīti dekorētajā pilsētas valdes nama sēžu zālē daudzus augstos viesus, to vidū līdzās ģenerālkomisāram Dr. Dreksleram (Drechsler) arī Latvijas komandantu un citus vācu bruņoto spēku un vācu civilpārvaldes iestāžu vadītājus un pārstāvjus, tāpat latviešu pašpārvaldes reprezentantus ar iekšlietu ģenerāldirektoru ģen. Dankeru priekšgalā, sirsnīgi sveica Bauskas pilsētas vecākais J. Skalders un sniedza pārskatu par pilsētas gaitām 500 gadu ilgajā laika cēlienā. Ģenerālkomisārs Dr. Drekslers savā uzrunā atzīmēja, ka vācu ieroču aizsargvalnis, tāpat kā priekš gažu simtiem, kad tas deva iespēju šīs telpas atļistībai un tautu dzīvei, izveidots abu tautu kopīgam mērķim — novērst austrumu briesmas.

„Bauskas 500 gadu piemiņas stundas mērķis ir likt mums atkal apzināties mūsu lielos vēsturiskos uzdevumus un likt ķīlā visus spēkus”, sacīja ģenerālkomisārs, „lai satriektu mūsu kopīgo nāvīgo ienaidnieku — boļševismu, lai nodrošinātu savu dzīvību un nākotni un lai celtu jaunu, taisnīgu kārtību Eiropā.”

Jubilejas dienas atcerei brīvkungs f. Medems atklāja piemiņas plāksni Bauskas pilsdrupu torņa pamatā. Šai piemiņas plāksnē, kas reizē ir arī ieroču brālības apliecinājums kopīgai cīņai pret zemicilvēkiem, vāciski un latviski iekalti vārdi:

„Vāci un latvieši, vienoti zem Vadoņa Ādolla Hitlera cīņā pret boļševismu, svinēja Bauskas pilsētas 500 gadu pastāvēšanu 20. 6. 1943.”

Svinību degpunktā bija plaša tautas sanāksme, kur runāja ģenerālkomisārs Dr. Drekslers un iekšlietu ģenerāldirektors ģen. O. Dankers. Ģenerālkomisārs Dr. Drekslers savā lielajā runā, kas bija veltīta pārdzīvojamā laika aktuālajiem jautājumiem, uzsvēra nepieciešamību visiem spēkiem piedalīties cīņā pret kopīgo ienaidnieku, jo tikai cīņa un pastāvīga gatavība var līdzināt ceļu uz uzvaru pret šo ienaidnieku. Tas vai nu jāsa-

Ģenerālkomisārs Dr. Drekslers (Drechsler) uzrunā 10.000 svētku viesus Bauskas 500 gadu jubilejas tautas sanāksmē pie pilsētas jaunās slimnīcas, (kur pēc tam notika brīvdabas izrāde „Kāzas Jāpatēva sētā”.

„Laikmeta” uzp.

Ģenerālkomisārs valsts padomnieks Dr. Drekslers (Drechsler) svinīgajā svētku aktā Bauskas pilsētas valdes namā apsveic baušķeniekus sakarā ar pilsētas 500 gadu pastāvēšanu. Pa kreisi — Zemgales novada komisārs brīvkungs f. Medems, vidū — Bauskas pilsētas vecākais J. Skalders.

trīec jeb pašiem jāiet bojā. Karš pieņemies un savā gaitā ierauj visa mūsu dzīvi. Tā vairs neļaujas iekārtoties pēc pašu nodomiem, jo karš raksta dzīves gaitai augstākus likumus. Vācu tauta, kas šai cīņā nes vissmagākos upurus, tādēļ arī var no citiem daudz prasīt. „Ja nebūtu sācies vācu bruņoto spēku uzvaras gājiens,” atzīmēja ģenerālkomisārs, „tad visa latviešu tauta sen jau būtu pazudusi Sibīrijas tundrās, un neviens anglis vai amerikānis tās glābšanai nebūtu pakustinājis ne pirksta. Vācijai turpretim nav bijis nekad šaubu par to, ka tā ir pacēlusi savus ieročus arī latviešu tautas glābšanai un Eiropas telpas nodrošināšanai pret lielākām varmācībām.”

„Par šī kara upuriem un danbu arī latviešu tauta ievāks uzvaras augļus,” sacīja ģenerālkomisārs savas runas nobeigumā, aicinot plašās sanāksmes dalībniekus nodziedāt kopā ar viņu „Dievs, svētī Latviju!”

Iekšlietu ģenerāldirektors ģen. O. Dankers savā runā aicināja nepemt līdz no šiem svētkiem nekad nesatricināmu tautas vienības apziņu, jo nevienprātīga tauta grūtos brīžos ir nevarīga. „Ši atzina sevišķi svarīga mums tieši šai brīdī,” sacīja ģenerāldirektors, „kad Eiropas likteņcīņa guvusi tik grandiozus apmērus, ka tā uzvaras grābē likusi apvienoties veselām tautām. Mūsu tautas vārds lai katram no mums kļūst par svētumu, kuŗa priekšā mēs aizmirstu paši sevi, bet kā mirdzošu zvaigzni redzētu tikai savas tautas nākotni. Tad mēs dzīvosim mūžu mūžos un tad Dievs svētīs mūsu zemi, mūsu mājās Latviju!”

AP SOLĪTĀ ZIEME

(32. turpinājums.)

Juris nebija tāds vientiesis, kas nesajēdz, ko šie cilvēki katrs ar savu runu iedomājās pateikt. Tādēļ viņš arī katru turpmāko atbildi sagreizināja līdz izsmieklam, zvīgājās pats par sevi, un laikam gan Vija nonāca pilnīgā neziņā, jo Juris patlaban šķita kā svešnieks. Viņa saīgusi aizcirta klavieru slēdzi un it kā gatavojās kaut ko izlabot vai saglabāt. Taču bija par vēlu — Juris iesāka runāt par dažiem nenokārtotiem rēķiniem.

„Vainaga kungs,” viņš sacīja, „ziema iet uz otru pusi, un joki paliek joki, bet reiz tak mums jātiek skaidrībā. Tādēļ būtu patīkami, ja mēs tūdaļ izrēķinātos.”

„Kas tie par rēķiniem?”

Juris tieca skatu pret Aleksandru.

„Kam brīnies,” saimniece piemeta vīram, „tak jau kaimiņš mūsu mežā malku cirta.”

Pavisam savāda izteiksme tēlojās Vainaga sejā. „Ak malku? To gan, kā tad, malku jau gan. Bet no otras puses — jā, malku cirta. Aleksandr, kādi tur tie mēri bija?”

Jaunais uzticamais kalps pateica.

„Turpretim es negribētu, lai ar manu sacījumu vien kokmateriālus pieņem.”

„Tev es galvoju,” saimnieks atteica, uz vienas kājas papēža griezdamies. „Tā, Juri, mūsu rēķini tapa acumirkli skaidri. Vai vēl kas būtu no manas puses nenokārtots?”

Juris saprata. „Nē, nu, kā to lai pasaka? Beidzot taču jānokārtojas arī par tiem dzīvniekiem.”

„Par dzīvniekiem?” Liedagu bagātnieks kļuva tik uzmanības pilns, ka Juris vairs nešaubījās — sievietes tās dāvanas ievēdušas Liepkrastus bez saimnieka ziņas. Taču taisni šis nojautums pāvedināja Juri pārkāpt aizmūšoto sliekšni un melus izklīdināt. Dzirdēdama turpmāko, Vija dzēli sarāvās. Tādu cietsirdību viņa nebija pat iedomās iztēlojusi. Un kad jau viss gāja vaļā un tēva acu ugunis šķīlās īpaši pret māti ienaidā, viņa cirta balsi skaļi:

„Tēt, vai tas nav gluži vienalga, kam teļi pārdoti?”

„Pārdoti nav! To dzirdu.”

„Labāk taču kaimiņam uzdāvēt, nekā nodot miesniekam.”

„Dullās aitugalvas!” saimnieks aptvīcis ķērcā „Liedagu laidara ciltsraksti to gan vēl nerāda, ka mums pa kaimiņiem jāizkaisa sugas lopu pēcteči. Par Liepkrastiem taisni to nesaku, atvaino, Juri! Jūs palīdzējāt mums vasarā, un tagad vēl malķa nāk klāt. Bet vai es nerunāju pareizi? Mans laidars vēl nav tik zemā līmenī noslīdējis, ka jābaidās, kur teļus izvietot. Un šai gadījumā galvenais ir tas, ka manas mājas dāmas krošķijās. It kā es nebūtu atļāvis Liepkrastu kaimiņiem iegādāties pirmšķirīgus sugas lopus! Par to bija vismazāk jāmet meli manās ausīs. Bet nu atgriezīsimies pie lietās! Kaimiņ, kādas ir tavas domas, kā mēs izrēķināsimies?”

„Vispirms gribētu zināt, cik man jāmaksā par telītem?”

„Vai tad pavisam divi telītes?”

„Kur nu divi,” saimniece dusmīgi iemeta, „viena pati un to šais jūsu rēķinos aizliedzu ieskaitīt!”

„Tā?” Vainags pagrieza vēl naidīgākas acis. „Labi, tad atļauju nokārtot arī pārējos rēķinus.”

„Nekādu citu norēķinu mums nav, izņemot to, kas Jurim jāmaksā par izcirsto malku.”

„Maksājiet!” Saimnieks metās pa durvīm ārā aši, bet, sliekšnim uzkāpis, apdomājās un teica: „Nāc, Juri! Un arī tu, mūzikant!”

Ejot uz priekšistabu, Aleksandrs dvēsa: „Kam tu tā izdarījies! Vai nezini, ka Liedagu saimnieks stipri nervozs un tāpēc visiem iespējamiem līdzekļiem saudzējams? Tagad vēl redzēsim, cik viņš mums maksās.”

„Viņa neveselības stāvoklī es esmu vismazāk vainojams.”

„Tomēr tā nevar.”

Juris, zobus sakodis, klusēja. Ak nu Aleksandrs grib uztaisīties par pamācītāju? Drīz arī atklājās, ka viņš grib būt vēl kaut kas vairāk — proti, kad iesākās norēķini, Aleksandrs pieminēja mēmo, kas esot malku cirst palīdzējis trīs cēlienus, un tādēļ zināma maksas daļa atskaitāma. Tas nu vēl nebūtu nekā, bet, kad Aleksandrs atklāja grābekļu kātus, kas cirsti Liedagu mežā bez saimnieka ziņas, arī Juris nenocietās. Kā redzams, draugs gribēja viņu galīgi izskaust no šā nama apdzīvotāju redzes aploka, tādēļ Juris uzņēmās mīt līdzīgas pēdas un sacīja:

„Vainaga kungs, nenoliedzu, esmu tos grābekļu kātus cirtis un nesis mājās pār plecu, turpretim mani darba biedri puteņa naktī izdarījās lielākā apjomā. Trīs skalu prieku resgaļi atrodami Valgastu pajumtē.”

Saimnieks apstingā, tad Aleksandram pievērsts skats prasīja tik zīmīgā stiprumā, ka vainīgais nodrebēja.

„Aleksandr?”

„Jā, saimniek, bet es jau tobrīd domāju par dzīvi jūsmājās. Pērn, kad palīdzēju kartupeļus novākt, ievēroju, ka jums visi grozi nopļūsi. Sak, nāk pavasaris, kartupeļi būs jāstāda, un tā es padomāju par nākotni.”

„Bet tu gan līdz šim nebiji man teicis.”

„Es gribēju sagatavot pārsteigumu.”

Vainags apzināti iesmējās. „Tādi jūs man esat mežinieki. Cirtuši gan malku man, gan šo to bez atvēles projām aiznesuši. Tādējādi nu iznāk, ka man būs jāmaksā tev, Aleksandr, nevis par izcirsto malku, bet par tiem grožiem, ko tu man atnesīsi. Būsi tā ar mieru?”

„Taisni tā viss tas bija domāts!” kalps spēcīgi izsauca.

„Labi, tad ar tevi esam skaidrībā. Patiesībā tā malka arī būs paša siltumam nākamajā ziemā.” Vainags dalīja liksmus smaidus. „Nu, ar tevi, Juri, būtu pavisam cita runa. Nieks par tiem grābekļu kātiem, jo tos taču tu cirti diezoknī. Turpretim telēni, kas nogādāti Liepkrastu kūti... aug labi?”

„Nekas, cerams, būs raženas piena govis.”

„Rūpēties vajag visiem spēkiem. Nolaidīgam saimniekam es nepavisam nedodu vārdzināt. Un kā tev šķiet, vai tavš darbs manā mežā varētu stāties blakus tiem pāri sugas lopīņiem?”

„Nezinu, varbūt man vajadzētu piemaksāt?”

„To jau gan ne. Taisīsim to līdzīgi! Esi mierā?”

„Lai notiek,” Juris šos pāris vārdus izteica noskaņā. It kā: — Sveiki, pietiek, vairs nekad neredzēsimies!

„Redziet, jaunekļi,” saimnieks priecīgi saberzēja delnas, „cik aši un ērti mēs tikām galā. Un lai mums paliktu patīkamas atmiņas, teikšu Vijai, lai atnes pudeli maiga vīna.”

Juris piecēlās kājās. „Paldies, Vainaga kungs, man jāsteidzas mājās.”

„Tak jau svētdiena, pasēdi vien!”

Nē. Juris šoreiz nebija pierunājams. Viņš arī negribēja palikt pat īsāko mirkli ar Aleksandru vienatnē, atsveicinājās no teikti un gāja, mājiniekus atstādams pašmagās pārdomās.

Ienāca Vija. „Tēt, vai Liepkrastu Juris jau projām?”

„Tikko aizgāja. Bija nevalīgs.”

„Vai tikai jūs viņu nenokaitinājāt?”

„Mēs jau gan ne,” atsaucās Aleksandrs, „bet ja viņš pats sadomāja apvainoties un meklēt naidu, mēs neesam vainīgi.”

Vija pūlējās parādīties vienaldzīga, gāja it kā virtuvē, bet aši iztrauca ārā. Jā, taisni pār upes līci viņš pašreiz brida, kā pa platiem soļiem, kā bēgdams. Visapkārt zvilnēja grīstainas sniega kupenas. dzestru vēju apglauztas un aukstas.

„Juri!”

Viņš dzirdējis apstājās, atskatījās, jo saucienam piemita svelmainas vasaras epēks.

Vijas rokas cēlās kā mādamas, kā aicinādamas, taču arī tās palika puscēlienā. Zieme. Upmala kaila. Pat krūmu zari izskatījās kā reti un pie tam cauri, saplosīti tīkli.

Viņš aizgāja, galvu spītīgi iecirtis.

Sestā nodaļa.

Krāca un šalkoja palu ūdeņi. Pār mežiem skriedams, dienvidu vējš atsedza kalnu paugurus, paspīdēja saule, un sniegs čaukstēdams ira. Un kopā ar siltajām gaisa vārsēm lidinājās šurp gājputni. Augstu pret debesīm celdamies un lirinādams, cīrulī it kā atgādināja arājam varbūt ziemā piemirstus darbus. Bija pienācis laiks, atkal gatavoties tai sīkstajai cīņai, ko zaimnieks ik pavasari priekā pilns uzņemas.

Ne gluži tā bija Liepkrastos. Purvā rēgojās pērn lauztu celmu krāsnatas; vietumis iznira melnzemes rakumi, kā saukdami sniegt rokas jaunā sveicienā, bet darbinieku pēdas neparādījās ne šeit, nedz gar tīruma ežmalu, kur bija iesēti ziemas rudzi. Kam celties un iet darba solī, ja pēc viena mēneša jau varbūt — jā, varbūt Ūdentīņa kungs vēl neko nenojauta?

Bija svētdienas vakars. Mājinieki gaidīja pārbraucam Juri, kas jau sestdien pēcpusdienā bija sajūdzis labāko rīkstotāju un nozudis tālā ceļā. Istabas vienu logu apvizmoja norieta blāzma, un kaut kas li-

dzīgs un vienveidīgs tēlojās it visu māji-
nieku sejas. Daiga apvilēja ziemā austus
dvieļus, māte bija tikko iesākusi jauna
cimdā rakstu, bet tēvs patlaban sēdēja
dīkā.

Dibenistabas durvis pavēra Odentiņš.
Rokā viņš nesa patē savu gaismas trauku
— iesārtā kupolā iedegtu uguni. Nomnie-
ku galdā to nolikdams, piebilda: „Nebojā-
jiet tumsā acis, lūdzul!”

Pēc tam viņš nogāja atkal savā istabā
un pārnesa dažus laikrakstus. Klusēdams
apsēdās galda galā. Skats tūdaļ pieskā-
rās avīzes lapai un tādējādi nomniekiem atli-
ka netraucēta vaļa apmainīties zīmīgiem
skatiem. Pirmā tāda veida valodu iesāka
māte, tēvam noraidīdama izbrīnas pilnas
plecu kustības. Arī tēvs atbildēja gluži
tādā pašā veidā, pie tam vienas acs plak-
stu aizraukdams. To ievērojusi, nepalika
iesāpus arī Daiga. Saskatījās gan ar māti,
gan tēvu, bet viņas seja izveidojās rāje-
jas skats. Tomēr viņi visi kaut ko gaidī-
ja, jo Liepkrastu saimnieks pat ziemas ga-
rajos vakaros te tā nebija iznesis savu
gaišo uguni.

Un drīz arī sākās. Pār avīzi paceltu ska-
tu Odentiņš vispirms apstādināja pie sievie-
tēm. „Vai Juris vakar tālu brauca, ka līdz
šim nav atgriezies?”

Daigas māte atkal saskatījās ar tēvu.
Pēdējais atbildēja: „Cik nu tālu ar zirgu
var nobraukt? Un kādi pašreiz ceļi? Ne
ragavām, ne ratiem.”

„Pekle, es arī saku,” Odentiņš izdarīgi
mēģināja iekļauties valodās. „Un taisni

tādēļ man brīnums, kāda steiga Juri dzi-
nusi šādā ceļā?”

„Kad jābrauc, saimniek, tad brauc, neko
darīt,” Daigas māte piebilda un iegrīma
rokdarbā.

„Jā, tā ir, kundze,” Odentiņš noteica
un pasāka kaut ko interesantu pārlasīt.
Tomēr tas nebija ilgi, istabas klusumu
šķēla cits jautājums: „Vai Jura braucie-
nam nav meklējams sakars ar nesen avīzē
lasītu sludinājumu?”

„Sludinājumu? Kādu?”

„Jūs brīnāties, kundze?”

„Jā gan, pagaidām es brīnos.”

„Varbūt tad esmu kļūdījies, ak, priekš
pāris nedēļām lasīju avīzē, ka viens mūsu
pagasta cilvēks meklē nomas vietu.”

„Un tālāk?” dzīvīgi iesaucās nomnieks.

„Tālāk — nekas. Es tikai tāpat vien
gribēju kaut ko noskaidrot.”

„Ak noskaidrot?” nomnieks drusku ie-
kaitis sacīja. „To es varu pateikt uz li-
dzenas vietas. Ja ņem vērā to, ka avīzēs
daži sludinās precību nolūkā, tad jāsapra-
noms, nomas vietu meklēt tādā veidā ir tīri ik-
dienišķi.”

„Es taču neko nesaku, nedz pārmetu.
Tikai man gan, kā dažkārt vecajam saim-
niekam, dodama priekšroka.”

„Par to lieki runāt. Reiz sacījāt — lai
vācoties ārā, un tagad mēs uz to gatavo-
jamies.”

„Es tā teicu?”

„Atcerieties vien! Tas nav tik sen.”

„Ak toreiz, kad Valgastu Pelēciene te bi-
ja? Ko mēs katrs kādreiz satraukumā ne-

sarunājām, tādēļ nevajag visu ņemt vērā.
Nopietni, es jūs arī nedzenu, nedz domā-
ju to darīt.” Odentiņš nemierīgi pasnaici-
jās ap uguni, mazliet pagarinādams degi.
„Bet jums, varbūt, ir citi iemesli?”

Vienuviet satikās atkal nomnieku skati,
kam sekoja viegls vīpsnājums. „Arī tas,
Liepkrastu saimniek, nav nekāds brīnums,
ja gada laikā mūsu sadzīvē iekārtojies
iemesls.”

„Cik žēl.”

„Jā, arī mēs neesam iepriecināti, ka jā-
atstāj tik drīz Liepkrastu. Pernājā pavasa-
rī, kad šurp vedāties, mūžs likās te par
īsu dzīvojot, taču mēneši pagāja — kam
lieki tīrzāt un skaidroties! Jūs paši it vi-
su sīkumos zināt.”

„Par labu griezt vairs es neko nevaru?”
Istabā tvērās klusums, bet drīz pēc tam
ārā ierējās suns.

„Juris,” sacīja māte un piecēlās.

It kā pats pret savu gribu gatavojās iet
arī Liepkrastu saimnieks. „Tad tāds ir jū-
su pēdējais vārds?”

„Pirmais vai pēdējais,” atbildā nomnieks.
„mums jāmeklē cita vieta, un mēs aiz-
iesim.”

Odentiņš pievērsās Daigai, bet šuvēja
nepacēla pat skatu.

„Jā, jā,” Odentiņš drūmi noteica, „man
vajadzēja tikai pazaudēt labi atalgotu
darbu pilsētā, pārvest visu iedzīvi un vis-
beidzot skatīt vaigā cilvēkus, kas man ne-
uzticas pat mazākā mērā. Žēl, ļoti žēl.”

(Turpinājums sekos.)

Filmā „Karalienes sirds” nepārspējamā Zāra Leandere Marijas
Stjuartes likteņa atklājumā savilņo un aizrauj skatītāju sirdis
līdzī savām cīņām un ciešanām.

Vēso Anglijas karalieni Elizabeti tēlo Marija Kopenhōtere. Ma-
rija Stjuarte — Zāra Leandere savā liktenī ierauj lielo mīlētāju
lordu Botvelu, ko tēlo Vilijams Birgels.

Karalienes sirds

Bieži vien jaunais kā vāru ziedu nomāc un iznīcina dzīves
maigumu. Tas aiziet bojā cīņā ar viltību un nežēlību, bet
kā spožs zvaigznājs pār cilvēci mirdz mīlas un ciešanu loks.

Filmā „Karalienes sirds” kā spilgtu un lielu personību red-
zam Mariju Stjuarti — stipru sāpēs un priekos.

Naidā un skaudībā pret šo maigo dzīves prieka pilno vald-
nīci kvēlo Elizabetes varas- un godkāriģā sirds. Ar savu
viltību, liekulību un angliško aprēķinu Elizabete cenšas iznīc-
nāt Mariju Stjuarti, kas, nebūdamā liela politiķe, arī iekrīt jau-
nās sāncensēs izliktajos slazdos. Elizabete prot izmantot katru
mazāko Marijas neapdomību.

Kā Anglijas galma intrigu upuris savā izmisumā Skotijas ka-
raliene meklē glābiņu savas nāvīgākās ienaidnieces galmā, pati
to nemaz neapzinādāmās. Aizsardzības vietā Anglijas karaliene
Marija 7 gaŗu, moku pilnu gadu gūstā neizsakāmi pazemo un
smagi, nepatiesi apvaino.

Un pienāk diena, kad Skotijas karalienei nolemts mirt. Ka-
ralienes jūtīgo un karsto sirdi sedz apskaidrošanās gaisma, un
ar majestātisku mieru viņa iet pretī nāvei... A. R.

BAUSKAS JUBILEJAS IZSTĀDĒ

Bauskas 500 gadu jubileju labi papildināja kara apstākļiem diezgan plašā izstāde. Tanī savus ražojumus bija izstādījuši nevien čaklie Bauskas amatnieki un rūpnieki, bet ar vairāk nekā 100 darbiem reprezentējās arī īpaši jaunākās paaudzes mākslinieki, kas dzimuši vai darbojas Bauskā: Nullītis, Linga, Ruņģis, Bremšs, I. Kalniņš, S. Kalniņš, Karaša, Čīrupnieks, Pūrmalis, Strazdiņš, Sutra, Zauris, Zurgina. Izstādes tēlotājas mākslas nodaļā līdzās gleznām, grafikām, skulptūrām bija izstādīti arī vairāki visai glīti darināti, gaumīgi ādas izstrādājumi.

Amatniecības un rūpniecības skatē, kur piedalījās 100 izstādītāju, Bauskas amatnieki, bet jo sevišķi daudzi amatnieki rādīja, ka viņi arī kara apstākļos nav atmetuši ar roku savām miera laika tradīcijām, rūpīgi un glīti apstrādājot pat visikdienišķīgākās nepieciešamības lietas un darba rīkus. Šo teicamo tradīciju — savienot derīgo ar daīlo, kā to atzīmēja Mākslas un

M. Zauris — Dāmas portrets. Marmors.

Zemgales novada komisāru brīvkuņu J. Medemu un iekšlietu ģenerāldirektoru ģen. O. Dankeru Bauskas pikētas galva J. Skalders iepazīstina izstādē ar Bauskas amatnieku dzelzs izstrādājumiem.

biedrisko lietu departamenta direktors Ž. Unams izstādes atklāšanas runā, Bauskas novads kā krāšņu tautas mākslas pūru saņēmis mantojumā no seniem zemgaļiem, kas cienīja ap sevi skaistas lietas: ar gaumi uzceltu māju, ar fantāziju cirstas un kaldinātas durvis, samērīgi izliektu māla krūzi, krāšņi austas villaines.

Vēlākos gados tautas mākslā iestājusies jūtami paguruma brīži. Tautas mākslas apskumu varam vērot dau-

dzās Zemgales sētās. Tur pa gliudiem celiņiem mēs ieejam istabās, kur redzam modernā gaumē darinātas mēbeles un gultas segas, skapjos novietoti zīda lakati un ādas cimdi. Bet senajās krāšņajās pūra lādēs glabā lopiem miltus, ar zvaigžņotām segām pa reizei apsedz zirgus. Tagad jo nopietnāk jādomā, kā atmodināt pagātnes vērtības. Ar šādu nostāju mēs droši ejam pretī jaunajam laikam, jo tas meklējams vienīgi mūsu gara patstāvībā un attīstībā. E. S.

Apakšā: A. Nullītis — Mākslinieka darbnīcā.
P. Ruņģis — Senā Mežotne.

ILMIETUVAIS GAILVAIS PIILSĪETA

Ceļš, kas no Rīgas cauri Jelgavai un Sauriem iet uz Lietuvas galvas pilsētu Kaunu, līdzinās taisni novilktaī stīgai. Liekas, it kā tas būtu vilkts pašos pēdējos gados. Rīgas Kaunas šosejai trūkst seno līkumoto ceļu romantikas, toties tā atbilst modernās satiksmes prasībām. Arī pati Kauna leišu centības dēļ samērā īsā laikā izveidojusies par vienu no modernākām Baltijas pilsētām ar platām ielām, apstādījumiem un modernām celtnēm. Apstākļi, ka Kaunas galvenā izbūve veikta pēdējos divdesmit gados, devis iespēju pilsētas izveidošanā turēties pie modernās pilsētu arhitektūras principiem. Tādēļ arī pilsētas vadība Kaunas izbūves plānā nav paredzējusi ielu dzelzceļu satiksmi, bet gan autobusu satiksmi. Tas notika tai laikā, kad satiksmes lietu speciālisti visā pasaulē paredzēja ielu dzelzceļu likvidēšanu, tos aizstājot ar daudz modernākiem un ātrākiem autobusiem un troleibusiem. Priekš kara sākuma, kad benzīna pieveidumi nebija ierobežoti, satiksmes jautājums Kaunā bija atrisināts ļoti labi. Citāda aina ir tagad, kad agrākie modernie satiksmes autobusi gul sašauti kaut kur austrumu ceļu malās, kur tos pametuši bēgošie boļševiki, un kad benzīna ierobežojuma dēļ autobusu satiksmes atjaunošana nav iespējama. Ne vienu reizi vien Kaunas iedzīvotāji ir klusībā nožēlojuši ielu dzelzceļu trūkumu, kad viņiem steidzīgi nākas nokļūt no vienas pilsētas daļas uz otru.

Ja kādam leitim jautātu, kuŗa ir nozīmīgākā celtnē Kaunā, viņš noteikti norādītu uz kara mūzeju. Liekas, ka šai celtnē, virs kuŗas plīvo Lietuvas nacionālais karogs, sakopotas visas lietas un dokumenti, kas saistās ar leišu brīvības cīņām. Blakus daudzajiem priekšmetiem no sensenām dienām Kaunas kara mūzejā tagad varam skatīt arī dokumentus par boļševisma šausmu gadu.

Blakus kara mūzejam uzcelts pieminekļis leišu brīvības cīņājiem, kuŗu varonību godinot, katrs Lietuvas pagasts devis pelēkos laukakmeņus pieminekļa celšanai. Pie šī vienkāršā pieminekļa svētvakarā nostājas kara invalidu goda sardze, un pie iedegtas svētuguns orķestris atskaņo garīgu mūziku. Kreiz ap pieminekli tad pulcējas ļaudis — jauni un veci, sievietes un bērni, un klusi un godbijīgi noraugās pļivojošā svētuguns liesmā un goda sardzes vīru nopietnās sejā.

Sākoties karā ar L. ševismu, Lietuvas tauta iegāja jaunā posmā. Vēlreiz leišu vīriem un jaunekļiem bija jādodas karā, ar nodrošinātu savai tēvzemei brīvību un drošību, šoreiz uz visiem laikiem. Tagad jau daudzi tūkstoši leišu valkā karavīru tērpu, ik dienas nāk jauni cīņāji klāt, un ar katru dienu vairāk visa Lietuva izjūt pārdzīvojamā laika nopietnību un svarīgumu.

L. V.

Sēēja tēls Kaunas kara mūzeja pagalmā.

Pieminekļis jau no tālienes ceļniekam norāda uz telejā guīšo Kaunu.

Leiši izkupuši un izdalījuši kara mūzeja apkārtnē, novietojot pagalmā seno brīvības cīņu lieciniekus — iegūtās kara trolejas.

Pie kritušo varoņu pieminekļa, kas celts no visu Lietuvas novadu laukakmeņiem, ik svētvakarus nostājas kara invalidu goda sardze. Še nāk arī iestāžu un organizāciju pārstāvji, lai, noliekot vainagus, godinātu brīvības cīņājus.

Tirgus aina Lietuvas galvas pilsētā. Veca māmiņa pārdod pašas dārzā audzētas puķes.

Kāds cits tēls kara mūzeja pagalmā simbolizē leišu doŗba gribu un centību.

Laikmeta uzn

JĀNUGUNIS Latvijas navālnos

Liksmie leģionāri un dzimtenes meitenes nešķījami Ligo-svētku gavilēs.

Augstie viesi leģionāru un līgotāju pulkā. No kreisās — leģiona pulka komandieris standartensirers A. Krīpens un latviešu leģiona ģenerālinspektors ģenerālmajors R. Bangerskis.

Leģionāru Ligosvētki

Diezīvai šogad būs bijusi kāda otra vieta, kur tik skaņi un liksmi dziedāts Jāņu vakarā kā tieši šie pie mūsu leģionāriem. Vienā no skaistajiem Latvijas novadiem jau vairāk mēnešu skan standartensirera A. Krīpena jauno leģionāru balsis. No rīta stundas līdz vakara jundai nemitas komandas, soļi dima un ieroču šķindoņa. Ligosvētkos leģionāri tomēr negribēja būt vieni: apkārtējos pagastos un tālākos novados tūkstošiem ļaužu, bet visvairāk dzimtenes meitenes laikus dzirdēja sirsniņu acinājumu un pašā Ligo-dienā gan braukšus, gan iešus steidza uz leģiona pulka apmācību un mītnu vietu.

Ligosvētki leģionāriem arī citādā ziņā bija liela un svinīga diena. Tūkstoši zēnu tanī kļuva par pilntiesīgiem karavīriem, jo viņi deva svinīgo solījumu kalpot savai tautai un tēvzemei. Šai dienā pie leģionāriem ieradās Latviešu leģiona ģenerālinspektors ģenerālmajors R. Bangerskis, ko pavadīja leģiona augstākās vadības pārstāvji. Ar savu ģenerāli un tūkstošiem viesu no visas zemes leģiona pulks Ligosvētku vakarā pārvērtā gaviļu un prieka stundās, kas neizdzēšama: paliks atmiņā jaunajiem karavīriem un ikvienam, kas šoreiz bija vienotā līgotāju pulkā. Rīgas Drāmatiskā un Dailes teātra izcilie mākslinieki, Liepājas operas baletdejojāji un dejojājas, lauku kori un paši leģionāri tūkstošu priekšā parādīja Jāņu brīvdabas uzvedumu, kādu tiktos redzēt uz mūsu labākām un lielākām skatuvēm. Rakstnieks Anšlavs Eglītis, režisors Osvalds Ursteins, diriģents Sergejs Duks un citi mākslinieki nebija taupījuši pūli, lai skatītāji būtu iepriecināti un sajūsmināti. Uzvedumam „Jāņu vakars Mežakūpas” līgotāju saime dāvāja savu sirdi un pateicību. Un kopējs prieks apņēma visus, kad no pakalna siltās vasaras naktis tumsā augstajos stabos uzliesmoja jāņugunis, iedegās uguns-kuri, atskanēja līgodziesmas un plūda putojošais un gardais miestīņš. Jāņubērnu vidū bija arī visu leģionāru mīlulis — pulka laimnesis „Džerijs” no Rīgas zooloģiskā dārza dingo dzimtas.

Liksmi Jāņusvētki bija rīkoti visās lielākajās latviešu leģionāru nometnēs, un nekur netrūka ne jautrā sadraudzības gara, ne mīlu viesu, ne visa cita, kas mūžam darījis šos svētkus jaukus.

V. B.

A izlīgojusi Jāņu diena, šie liksmākie un latviskākie svētki, ko jau no seniem laikiem mūsu tēvu tēvi svinējuši tad, kad vasaras nakts ir visīsākā. Pretstatā baigā gada Jāņu vakaram, kad liksmo dziesmu vārdi sastinga uz lūpām un jāņusiers bija kļuvis rūgts, šogad līgodziesmas atkal varēja plūst no brīvas krūts. Lai gan boļševiku laiks prasījis sāpīgus upurus un tagad kopējās uzvaras labā dienā pilsētas strādniekiem un lauku ļaudīm jāveic smags darbs, jāņubērniem netrūka prieka īso svētku nakti pavadīt dziesmās un jautrībā. No pakalna uz pakalnu atkal plīvoja jāņugunis, un pāri mežu galiem gavilēdamais aizvilpoja „Līgo”. Arī Latvijas ģenerālkomisārs valsts padomnieks Dr. Drekslers (Drechsler) Jāņu nakti pavadīja latviešu tautas vidū Mīlkalnes pagastā, kur viņš centīgākiem lauksaimniekiem pasniedza māju privātlizācības dokumentus un piedalījās svētku izdarībās.

Arodu savienības nodarīja „Atpūta un dzīvotprieks” Rīgas darba ļaudīm Ligosvētku svinības bija sarīkojusi Doles salā. Jau nokļūšana svinību vietā bija liksmā un raiba, kad daudzie kuģīši un liellaivu karavānas, karogiem un meijām pušķotas, orķestriem un dziesmām skanot, aizlīgoja pā Daugavu uz augšu. Vakara krēslā Doles parkā sākās Jāņu vakara uzvedums. Daudzie Rīgas kori, vingrošanas, deju un drāmatiskā kopas risināja Ligosvētku tradīcijas lauku sētā, kas sākās ar mājas uzošanu, Jāņutēva un Jāņumātes apdziedāšanu un beidzās ar skaņīgām dziesmām un straujām dejām ar uguns-kuru pakalni. Kad uzvedums bija beidzies, līgodziesmu kamolu uztvēra skatītāju tūkstoši un pie atsevišķiem uguns-kuriem šķētināja līdz rīta ausmaim.

Liksmie jāņubērni.

Tautisko deju ansamblis Jāņu vakara uzvedumā.

Pie dzirkstoša uguns-kura risinājās jautra apdziedāšanās.

Laužu lūkstošā Doles salā Jāņu vakara svinībās.

"PALNA PAVASARĪ"

Trešā cēliena kopaina. No kreisās: P. Vinks — Mālnieks, R. Kronbergs — Vanaqs, A. Rozenberga — Liene.

Tā saucas A. Kalnieša skatu luga, ko bij. Rīgas latviešu biedrībā uzveda TP Rīgas pilsētas aprīpķis, atzīmējot latviešu teātra 75 gadu pastāvēšanu. Autors izmantojis pazīstamo Blaumaņa noveļi, pievienojot vairākas citas personas, un pēdējā cēlienā attēlojis paša izdomāto noveles turpinājumu. Atsevišķās replikās ieskanas krāšņā blaumaniskā valoda, tomēr to no-

Galveno Jomu tēlotāji: A. Rozenberga — Liene un P. Kaktiņš — Andris.

māc lugas autora iestarpinātā garlaicīgā runāšanās par cūku barošanu, sēšanu — sentimentāli patētiskas frazes. Grūti pārstrādāt drāmatiskā sacerējumā šo noveļi, kur galvenā vērība veltīta liriskai jūtu noskaņai un impresionistisk, krāsainiem momentiem. Jaundibinātā skatuves mākslas ansambļa tēlotāji, kas, nāk no vairāku teātru skatuvē, A. Amtmaņa-Briedīša režijā spēlē korrekti katrs savu spēju robežās. Raksturīgu veco Mālnieku izveidojis P. Vinks un sirsnīgo lauku meiteni Dze — M. Karpa. Tāpat aktiera dotumi ir M. Gorniceī, A. Rozenbergai, R. Kronbergam, P. Kaktiņam un vēl vienam otram, tikai viņu tēlos grībētos lielāku spriegumu.

Darbs neapstājas

Darbiem kūdras purvos patlaban vissteidzamākais laiks, jo izklātā kūdra visātrāk žūst. Vēl paies 6—7 nedēļas, tad kūdras rakšanas darbi būs jāpārtrauc un atliks sarāžotā tikai savākt un aiztransportēt. Tādēļ kūdras rūpniecības vadība pūlas, cik spēlāma, lai šī vērtīgā kurināmā ražošanai, kaut arī beigu posmā, sagādātu nepieciešamās darba rokas un iespējami mazinātu kurināmā trūkumu nākamajā ziemā. Līdz šim kūdras fabrikām bija tikai 50—60 proc. mašīnu apkalpei vajadzīgā darba spēka, bet tagad darba rokas vajadzīgas arī kūdras žāvēšanai (zaķošanai) un kraušanai grēdās. Latvijas lielākā kūdras fabrikā Slokā, kur ar darba apstākļiem iepazīties ieradās Arodu savienības vadītāji, patlaban vislielāko ražību uzrāda vecie kūdras fabrikas strādnieki — sloceniēki, kas ilggadīga darba rezultātā paspējuši uzcelt arī pa ģimenes mājīņai. Šīs brigādes racēji — vīriēši — izpelna 5—7 markas dienā un katru nedēļu par virsnormas darbu saņem kā prēmiju vairāk nekā litru degvīna un 110 papirosu. Vīriēšiem cienīgi blakus turas sievietes — kūdras klājējas, no kuņām vecākā — Katrīne Vekmane — kūdras purvā strādā jau 9. vasaru. Sieviešu izpelņa dienā ir 3—5 markas, bet katras nedēļas beigās arī viņas saņem prēmijas. Šis centīgais sloceniēku arteļis ierindojies Latvijas kūdras fabrikā vispārējā sacensībā, kur cīņa notiek par labāko fabriku un labāko grupu, kas rudenī saņems vēl īpašas tekstilpreču prēmijas.

Kūdras fabrikās nav nepieciešami tikai smagā racēju darba strādnieki. Izžuvušo kūdru sanest un sakraut grēdās spēj arī smagā darbā mazāk rūdītie pilsētnieki.

Vienādi glītas paceslas jaunbūvētās strādnieku dzīvojamās barakas Slokas kūdras fabrikā. Grantēti celiņi, kupli apstādījumi un glīti tiltiņi pār novadgrāvjiem arī citkārt nemīlīgo purvu izdailo.

Tagad purva vīriem talkā sākuši iet Rīgas rūpniecības uzņēmumu strādnieki, īpaši no tām nozarēm, kam kūdra nepieciešama turpmākam darbam. Šis pienākums — kādu mēnesi nostrādāt kūdras purvā — daudziem nav patīkams, jo katru dienu Rīgā atgriezies nav iespējams, tomēr kūdras ražošanas darbs mūsu rūpniecībai ir tik nepieciešams, ka tā dēļ uz laiku ir jāaizmirst arī zināmas ērtības. Dzīves apstākļi Slokas purvā šogad ievērojami uzlaboti, jo enerģiskā direktora Pontaka vadībā uzcelta rinda jaunu glītu baraku, kur strādniekiem iekārtotas dzīvojamās telpas, ērta virtuve, plašas ēdamtelpas un īpašs veikals, kur saņemamas visas normētās preces. Darbs kūdras purvā nav pieskaitāms vieglajiem, tomēr darba apstākļi svaigā gaisā un saulē daudziem strādniekiem būs veselīgāki nekā Rīgas fabrikās.

—tis.

Dabas valoda

Jaunatnei kustības sagādā vislielāko prieku. Sporta rotaļas iepriecina nevien pašus dalībniekus, bet arī skatītājus.

Laikmeta arch. uzņ.

Dabas valodu nemācās ne uz skolas sola, ne laboratorijās, ne slimnīcās, bet tikai pašā dabā.

Prof. Dr. Jēgers.

Daži cilvēki piedzimst kā laimes lutekļi. Slimības viņus reti kad piemeklē. Viņi ir žirgti, spirtīgi, veselī, dzīves prieka pilni un spējīgi strādāt līdz sirmam vecumam. Viņiem pietiek visam viņu mūžam ar dabas doto vecāku mantojumu.

Bet ir tūkstošiem mazāk laimīgu cilvēku, kas jūt tikai vienu dziņu — atklāt labas veselības noslēpumu, atrast pareizu ceļu, kā nostiprināt savu organismu, kā uzturēt sevī darba spēju un dzīves prieku. Šī dabiskā dziņa ir tikpat veca kā lolotā doma par laimi, jo viena izriet no otras. Bet viņiem nesekmējas! Doma resp. rūpes par savas veselības uzlabošanu vai nostiprināšanu viņos pamostas tikai šai gada laikā, t. i. vasarā. Viespirms šī doma uzpeld kārtējo vasaras atvaļinājumu baudītājiem. Vairums šādu atvaļinājumu ejošo, lai cik savādi tas izliekas, uzskata šo 12—14 dienu ilgo atpūtu kā kaut ko tādu, kas viņus var uzturēt spirtus un žirgtus līdz nākošā gada atvaļinājumam.

Cilvēku, kas savā darbā diendienā saistīts ar daudzu stundu sēdēšanu, vasara ietekmē divējādi. No vienas puses cilvēki 50 nedēļas gadā, ejot savās pienākumu gaitās, nemaz nedomā par savā organisma spēcīgāšanu resp. veselības nostiprināšanu. Bet, kad iestājas atvaļinājuma laiks, viņi pa galvu pa kaklu traucas ārā no pilsētas mūriem, dedzīgi nododas dažādām izpriecām — peldas, airē, sit vai spēģ bumbu, kā vien prot vai pagadās, skraidelē, vai pastaigājas līdz nogurumam, vai atkal krīt citā galējībā — gozējas stundām ilgi saulē, kamēr āda sāk sūrēt saules spēcīgo staru svelmē. Pēc tam viņi atgriežas brūni iedeguši kā indiāņi un, šitot sev pie krūtīm, izsaucas: „Tas man nāca stipri labumā! Nekad vēl savā mūžā es tik labi nejutos!”

Un tomēr jau pēc vienas nedēļas viņi kļūst atkal tikpat apātiski, kādi bija līdz atvaļinājumam, izrādot vēl mazāk prieka darbam nekā līdz tam.

Šāda trausmaina atvaļinājuma ievadīšanai var sekot arī cits turpinājums. Pēc vienas vai divu pirmo dienu trakas nokraidešanās cilvēks sāk sapņot par mieru šūpuļkreslā vai šūpuļtiklā. Viņu vairs nevilina ne mežu zilgme, ne ūdeņu velde, ne kraujas, ne noras, ne kāpas, ne pludmale. „Es esmu

drausmīgi noguris,” viņš paskaidro. „Šejienes gaiss pārāk nogurdina manu organismu.” Patiesībā, zināms, tas tā nebūt nav: tā drīzāk ir reakcija, kas rada nogurumu. Pilsētnieki, sevišķi jaunieši, arī atvaļinājumā vai nedēļas beigu izbraucienos nevar nekā atradināties no savām gadu pēc gada diendienā iemīļotajām paražām. Viņi pilnīgi atraduši no kustībām, jo, dodoties darbā un atgriežoties mājās, izlieto, cik tik vien iespējams, satiksmes līdzekļus, bieži vien lepodamies, ka nobraukuši no viennām durvīm līdz otrām. Atpūtu vai izklaidēšanos viņi paroduši meklēt kafējnīcās, krogos vai draudzības vakaros „pie glāzītes kaut kā stiprāka”. Kad nu šie paši ļaudis dodas atvaļinājumā vai atpūtas izbraucienā, viņi sāk agri celties un vēlu iet gulēt, bet visu pārējo laiku aizpilda ar kustībām pēc devīzes: „Jo vairāk, jo labāk!” Tādiem cilvēkiem vasaras atvaļinājuma laiks atnes vairāk jauna nekā laba. Nav jāaizmirst, ka atvaļinājuma laikā iegūtā miesas vai sejas ķieģeļa krāsa vēl nebūt nenozīmē labu veselību.

Ir arī vēl cita veida ļaudis. Tie saka: „Tagad nu es gribu labi atpūsties. Tikai tas man vajadzīgs.” Viņi tā arī dara. Viņi gulstas saliekamā krēslā, zālē vai smiltīs, ezera, upes vai jūras malā, kur saule visvairāk dedzina, paceļas tikai uz pusstundiņu, kad pienācis pusdienas laiks, un visu dienu pavada bezdarbībā. Atgriežoties pēc atvaļinājuma darbā, viņi, salīdzinot ar iepriekšējo, izskatās mazliet svaigāki, atspirgušāki, pieņēmušies pat svarā. Bet vai līdz ar to diezgan jūtamai vairojies možums, uzlabojusies veselība un pieaugušas darba spējas? Par to jāsaubās. Tieši pēc mēneša viņi jau atkal žēlosies par nogurumu un enerģijas trūkumu.

No visa tā secināms, ka vajadzīgs meklēt citus ceļus, lietot citus papēmienu, lai sekmīgāk izmantotu dabas dzīvinātāju spēku labvēlību vasarā. Tas attiecināms nevien uz atvaļinājuma laiku, bet arī vispār vasaras laiku, kas dod mums plašu iespēju ievirzīt savu dzīvi veselīgākā gultnē, nekā parasts. Mums vairāk jāseko dabas balsij, kas mūs aicina sistematiski un nevis aizgūtnēm pievērsties dzīvinošo dabas spēku avotiem: gaisam, gaismai, saulei, ūdenim.

Ja cilvēks 30 gadu vecumā vēl nav kļuvis pats par savu labāko ārstu, t. i. ja viņš vēl nepazīst sava organisma vājākās puses un neprot atrast un lietot līdzekļus, kā spēcīnāt organismu, nostiprināt veselību, lai būtu spējīgs strādāt 365 dienas gadā, tad nav vērts, ka viņš dzīvo. To visu var panākt, veļtīgot lielāku uzmanību mūsu ķermeņa kultūrai. Cilvēkam pēc iespējas vairāk jāpeld savā elementā: gaisa un gaismas jūrā. Visām cilvēka miesas daļām jānāk tiešā sakarā ar gaisu, gaismu, sauli, ūdeni. Tam jāpievieno vēl labi pārdomātas kustības — vingrojumi, sporta rotaļas un beidzot sporta nodarbes, bet par visām lietām — veselīgs, higiēnisks dzīves veids. Labas veselības pirmā prasība nav vēl nebūt tikai laba muskulatūra, kā daži to iedomājas, bet drīzāk pareiza gremošana, veselīgas plaušas, pareiza sirds darbība. Kustības, ko sagādā vingrojumi un saprātīgas sporta nodarbes, nodarbinot tās ķermeņa daļas, kas līdz tam nebija nemaz vai nepietiekami nodarbinātas, palīdz uzturēt iekšējos organus priekšzīmīgā kārtībā, uzlabo asins cirkulāciju.

Muskulatūras attīstīšana ir tālākais jautājums. To nav iespējams iegūt, ja organisms nav veselīgs, jo organisms ir muskulatūras pamats. Ja nodrošināta laba veselība, tad spēcīgu muskulatūru attīstīt nav grūti. Pretējā gadījumā tas būtu tas pats, kā celt lielu ēku uz smiltīm.

Lai pienācīgi izmantotu nevien atvaļinājumu, bet vispārīgi vasaras jauko laiku veselības nostiprināšanai, vingrojumi, kas nodarbina vidukļa, plecu, muguras, roku un kāju muskuļus, jāsāk, negaidot sevišķas izdevības. Vislabāk tas darāms rītos, ja nav iespējams ārā — pagalmā, dārzā vai uz balkona, tad vismaz pie vaļēja loga. Viens par visām lietām jāiegaumē vingrojot: nevienu kustību bez spēcīgas, dziļas elpošanas! Kad ieelpot, kad izelpot — to nosaka pašas kustības. Dabiski, piemēram, ja krūšu kurvis plēšas, izdarot roku vēzienus, tad jāieelpo. Kad krūšu kurvis sašaurinās, rokas tuvinot vienu otrai, tad jāizelpo. Tāpat jāizelpo, liecot ķermeņa augšdaļu uz priekšu vai uz sāniem, un jāieelpo, iztaisnojot ķermeni vai paceļoties uz pirkstgaliem.

Ar tādu iepriekšēju sagatavošanās treniņu nevajadzēs atvaļinājuma pirmo nedēļu veltīt šķīst „iesildīšanās” periodam un atvaļinājuma vai īsos atpūtas priekus varēs baudīt ar divkārtu enerģiju, lai atgrieztos jauniešiem spēkiem un veselīgāks nekā jebkad. Arī veselam cilvēkam taču nepieciešams uzlabot un stiprināt savu veselību.

Ievērojot šos nedaudzos žietīškos padomus, ko nevienam nenākas grūti pildīt, nebūs jāžēlojas par „nogurdinošu” atvaļinājuma vai atpūtas laiku.

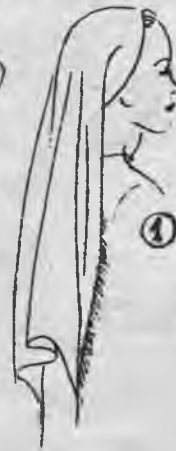
A. Motmīle:.

Moderna galvas rota

Nav viegli tagad tikt pie cepures, bet vai tad cepure vasarā nepieciešama? Ja vējš kļūst pārāk nerātns vai saule dedzina pārāk svelmaini, tad var izlīdzēties ar vecum veco sievietes rotu — lakatu vai šalli. Ar labu gribu un veiklām rokām no tāda maza drēbes gabala var izveidot ļoti interesantu galvassegu — un mode te nāk talkā.

1. Vienkāršs raibs lakats, apm. 75 cm kvadrātā. Vispirms lakatu saloka trīsstūrī. To, kā parasts, liek galvā un pakausī sasprauž ar adatu, lai nenoslīd (1). Priekšā jāatstāj pāris matu sprogas. Tad, abām rokām saņemot lakatu abos sānos, izveido sāniskas turzas, tās saspraužot galvīdū (2.). Priekšā izveido vieglu krokojumu.

2. Šo paraugu mode nosaukusi par aureolu, bet tas nebūt nenozīmē, ka tas būtu piemērots tikai madonnai. To var pagatavot no vilnas lakatiņa apm. 66—68 cm lielumā. Vispirms vienu sānu malu atliec no priekšas uz pakausi un tur piestiprina (1.). Tad pretējo malu pārliec no pakauša uz pieri. Abus kopā sanākošos galus krusto un galvīdū sasprauž ar kādu greznuma epraudi, lai galvassega cieši turētos. (2.). Pēc tam atlikušos galus satin veltnī un priekšā savij dekoratīvā paaugstinājumā. (3.). Šis „aureols” labi piederas visām sejām un ir praktiskāks par cepuri, jo patiešām satur matu cieši.

RADIOFONA PROGRAMMA

SVĒTDIEN, 4. JŪLIJĀ.

5.00 Vācu kar. 6.30 Ziņas latv. v. 6.45 Hamburgas ostas konc. 7.00 Ziņas v. v. Pēc tam: Dienas programma. 7.10 Hamburgas ostas konc. (turp.). 8.00 Mūzika. 8.30 Vingr. bēr. 8.45 Ziņas („Landesdienst Ostland“). 9.00 Vācu meistari mūzikā un literatūrā. 10.00 Ziņas v. v. 10.10 Dievkalpojums. 11.10 Mazs orķestra konc. 11.30 Politiskā raidāmā. 11.45 Vācu māksla, vācu gars. 12.15 Ziņas latv. v. 12.30 Ziņas v. v. Pēc tam: Vācu tautas konc. 14.00 Ziņas v. v. 14.15 Ziņas („Landesdienst Ostland“). 14.30 Bērniem (raidāmluga). 15.00 Latviešu mūzika un literatūra. A. Pulciņa-Karņa, R. Veide, J. Lejiņš (dekl.), koris un orķ. 16.00 Radiofona pasts kar. 16.45 Ziņas latv. v. 17.00 Ziņas v. v. 17.15 Radiofona pasts kar. (turp.). 18.00 Berlīnes filharmoniku koncerts. 19.00 Aktuālītātes. 19.15 Nedēļas atbalss. 19.30 Latviešu kar. pusstunda. 20.00 Ziņas v. v. 20.15 No operu pasaules I (Rēvele). 21.00 Ziņas latv. v. 21.15 No operu pasaules II (Rēvele). 22.00 Ziņas v. v. Pēc tam: Nākošās dienas programma un sporta ziņas. 22.20—24.00 Deju mūzika. 24.00 Ziņas v. v. 0.15 Nobeigums.

PIRMDIEN, 5. JŪLIJĀ.

11.30 Darbam un mājai. 14.30 Solistu koncerts. M. Langenfelde, J. Müllers (Müller). 15.30 Mūzika. 16.00 Koncerts. G. Šafena (Schaffen), salona ansamblis Ed. Eiches vadībā un skaņu plates. 17.15 Solistu koncerts (no Rēveles). 18.30 Vācu kar. stunda. 19.00 Priekšlasījumu cikls: Mūsu kaŗaspēks. 19.20 Ziņas no kaŗalauka. 19.35 Mūzika. 19.45 Politiskais priekšlasījums. 20.15—21.00 Rīga: Kas katram tīk (no Berlīnes). 20.15—21.00 Madona, Kuldīga un Liepāja: Sūknis, V. Delles raidāmluga. 21.15 Kas katram tīk (no Berlīnes). 22.15 Sporta ziņas fronteī v. v. 22.20 Nākošās dienas pro-

gramma un sporta ziņas. 22.30 Kamermūzika. L. van Bēthovena (Beethoven) darbi. 23.15 Deju mūzika (no Zārbrikenas).

OTRDIEN, 6. JŪLIJĀ.

8.00 Vīru dubultkvartets Dzintarzeme un skaņu plates. 8.30 Mūzika. 11.30 Bērniem (raidāmluga). 14.30 Latviešu mūzika un literatūra. K. Brante, Ž. Katlāps (dekl.) un skaņu plates. 15.30 Mūzika I. 16.00 Orķestra mūzika. 17.15 Mūzika II. ACS Mandolinu orķ. un humors latv. v. 18.30 Vācu kaŗavīru stunda. 19.15 Ziņas no kaŗalauka. 19.35 Mūzika. 19.45 Politiskais apskats. 20.15 Tautisks koncerts (no Rēveles). 21.15 Instrumentu parāde. 22.20—24.00 Mūzika laika kav. 0.15 Latviešu kar. pusstunda. 0.45 Nobeigums.

TREŠDIEN, 7. JŪLIJĀ.

11.30 54. Darba pārtraukuma konc. Ilga Muntere un R. Veide, mazais orķ. F. Didericha (Diederich) vadībā. 14.30 Jautras melodijas un anekdoti. 15.30 Mūzika. 16.00 Skaņu plates. 17.15 „Kā jums tīk” (no Rēveles). 18.30 Latviešu kar. pusstunda. 19.00 Priekšlasījumu cikls: Jūras kaŗš un jūras spēki. 19.15 Ziņas no kaŗalauka. 19.30 Nedēļas atbalss. 19.45 Politiskais priekšlasījums. 20.15 Koncerts (no Vērmanes dārza). Pūtēju orķ. 21.15 Vācu mūzika un literatūra. 22.20—24.00 Deju mūzika.

CETURTDIEN, 8. JŪLIJĀ.

11.30 Darbam un mājai. 14.30 Latviešu mūzika un literat. M. Vintere, Em. Haselbauma-Stakle (dekl.) un skaņu plates. (J. Valdmana un A. Liepas dz.). 15.30 Mūzika. 16.00 Dienas darbs ir veikts (no kādas fabrikas). A. Pulciņa-Karņa un Ād. Kaktiņš, L. Rubene (vijole) un vīru dubultkvartets Tēvija. 17.15 Solistu stunda (no Rēveles). 18.30 Vācu kaŗavīru stunda. 19.20 Ziņas no kaŗalauka. 19.35 Mūzika. 19.45 Politiskais apskats. 20.15 No jaunām skaņu filmām. 21.15—22.00 Rīga: Mūzikālas ainas. 21.15—22.00 Madona, Kuldīga un

4. VI—10. VII GALVENAIS RAIDĪT. RĪGA. RAIDĪTĀJI MADONA, KULDĪGA, LIEPĀJA

Liepāja: Fr. Šillera (Schiller) komēdija. 22.20 Kamermūzika. L. van Bēthovena Sonāta čellam un klav. Sigrida Suko (Succo) (čells) un L. Hofenreichs (klav.). 22.45 Mūzika. 23.15 Deju mūzika.

PIEKTDIEN, 9. JŪLIJĀ.

8.00 Vīru dubultkvartets Tēvija un skaņu plates. 8.30 Mūzika. 11.30 Darbam un mājai. 14.30 Bērniem. Maksis un Morics V. Būšs (Busch) poēma. 15.30 Mūzika I. 16.00—18.00 Koncerts (pūtēju orķ., solisti). 17.15 Mūzika II (turp.). 18.30 Latviešu kar. pusstunda. 19.00 Priekšlasījumu cikls: Mūsu aviācija. 19.15 Ziņas no kaŗalauka. 19.35 Mūzika. 19.45 Raksti no laikrakstiem. 20.15 Mūzika (no Berlīnes). 21.15 Deju mūz. 22.20 Koncerts skaņu plates. 23.15 Deju mūzika (no Frankfurtes). 0.15 Latviešu kar. pusstunda. 0.45 Nobeigums.

SESTDIEN, 10. JŪLIJĀ.

11.30 Darbam un mājai. 14.30 Ezera priekšs. K. Baltpurviņa raidāmluga pēc A. Sprūda stāsta. 15.30 Mūzika. 16.00 Mūzika I (no Frankfurtes). 16.30 Raidāmluga. 17.15 Mūzika II (no Frankfurtes). 18.30 Vācu kaŗavīru stunda. 19.15 Ziņas no kaŗalauka. 19.30 Mūzika. 19.45 Politiskais apskats. 20.15—22.00 Mēs mūzicējam. 22.20—24.00 Mūzika laika kavēklis (no Berlīnes).

KATRU DARBDIENU.

5.00 Vācu kaŗavīriem. 6.15 Ziņas latv. v. 6.30 Vingrošana. 6.45 Mūzika. 7.00 Ziņas v. v. un konc. 8.00 Mūzika. 9.00 Ziņas v. v. 9.10 Landesdienst Ostland. 9.25—11.30 Pārtraukums. 12.15 Ziņas latv. v. 12.30 Ziņas v. v. 12.45 Mūzika. 14.00 Ziņas v. v. 14.15 Landesdienst Ostland. 15.00 Virsp. ziņ. lēns atkārtojums un īsas ziņas. 16.45 Ziņas latv. v. 17.00 Ziņas v. v. 18.00 Aktuālītātes. 20.00 Ziņas v. v. 21.00 Ziņas latv. v. 22.00 Ziņas v. v. 23.00 Landesdienst Ostland. 24.00 Ziņas v. v. 0.15 Nobeigums.

Karsta vasara

„Ekselence, biedr ģenerāl, par ko jūs raudat? Vai īsts boļševīks tā drikst?”

„Es neraudu, ekselence, biedr komisār, es svīstu un slauku sviedrus, jo atkal ir karsta vasara.”

Apmācībās.

Kādu dienu dižkareivim Vilībaldam Drosmiņam uzdeva turpināt jauno leģionāru grupas apmācības.

„Kas ir šautene, to jūs jau zināt,” viņš iesāka. „Ko ar šauteni dara, par to arī jau būsit dzirdējuši, — šauj, vai ne?”

„Tieši tā!”

„Un kas pēc tam jādara ar šauteni, lai tā vienmēr būtu kārtībā?”

„Jātīra, dižkareivja kungs!”

„Pareizil Bet kas vispirms jādara, šauteni tīrot? A—ha, nezināt vis? Jāapskatās numurs, lai neiztīrītu cita šauteni!”

Starpība.

Pie kaŗa ārsta ierodas dižkareivis Dadzītis.

„Ko, jūs domājat, ka esat slims? Vai privātā dzīvē arī jūs nāktu pie manis ar tādu kaiti?”

„Nē, es jūs aicinātu pa tālruni pie sevis mājās.”

Pakalpiģi.

Skolotājs dodas apmeklēt sava skolnieka Bērziņa māti. Nama pagalmā viņš satiek kādu zēnu un tam jautā:

„Vai tu nevarētu parādīt, kur šeit dzīvo Bērziņa kundze?”

„Labprāt, nāciet tikai līdz!”

Viņi kāpj augšā, līdz sestajā stāvā zēns apstājas un rāda uz durvīm:

„Bērziņa kundze dzīvo šeit. Viņas gan pašlaik nav mājā, tā sēž apakšā pagalmā uz sola.”

Restorānā.

„Viesmīl, ko jūs man ieteiktu?”

„Ātri izšķirties, ko pasūtīnāt, jo tūlīt slēgs virtuvi!”

Rožainās brilles.

Londonas melnajā birzā Dāvids Nazenlochborerovičs skraidā apkārt kā sadedzis un visiem saviem tautas brāļiem jautā vienu un to pašu:

„Vai jūs nezināt, kur var pasūtīnāt rožainas brilles?”

„Cik jums vajag — duci, divus dučus?”

„Mešuge — duci? Man vajag miljonu, divus miljonus, desmit miljonus!”

„Oi, oi, vai ar rožainām brillēm iznāk labs veikals?”

„Ja šodien vēl neiznāk, tad rīt jau iznāks! Angļi sāk ar katru dienu vairāk izprast savu nozēlojamo stāvokli, un drīz viņi citādi vairs nevarēs izturēt, kā tikai valkājot rožainas brilles, un tad es būšu vienīgais piegādātājs!”

Amerikas reumatīķis.

„Kā jūs ārstējat savu reumatismu?”

„Ļoti vienkārši: katru rītu peldos jūrā, kad vācu zemūdenes nogremdējušas kādus tankkuģus ar naftu.”

Isākais anekdots.

„Vai esi dzirdējis jaunāko un isāko anekdotu?”

„Nē.”

„Komunistiskā internacionāle likvidēta!”

„Paldies, es jau smējos!”

Domgraudi.

Vieģlprātīgai sievietei met ar akmeņiem. Bet šie akmeņi bieži vien ir dārgakmeņi.

Ja cilvēks ar savu pieredzi un atziņām nāktu vēlreiz pasaulē, tas darītu atkal citas muļķības.

Sieva ir vīram vērtīga grāmata; ja viņš to arī nelasa, tomēr par iesējumu tam jāgādā. E.

Pilsētu izcelšanās.

— Diez', kā tās pilsētas īsti radušās?

— Diezgan vienkārši. Ceļ kādā vietā mājas tuvu kopā.

— Ar kādu aprēķinu?

— Nekādu. Tas nāk vēlāk.

Vispirmais ir vienmēr krodnieks vai viesnīcnieks. Tas uzceļ krogu, un tad tur turīgākie dzērāji sāk celt apkārt un tuvumā savas mājas. V.

LAIKMETIĢS BRĪNUMBĒRNS.
„Cst! Netraucēsīm Nikiti, par to viņš mūs pārsteigs ar lielisku pēckara plānu!”
(„Das Reich.”)

Nevajag uztvert burtiski.

Kāds angļis sastapās ar komponistu Johānu Štrausu un izteica pārmetumus, ka valsi „Pie skaistās zilās Donavas” esot nepareizības, jo Donava pie Vīnes neesot ne tik skaista, ne arī zila.

„Tik burtiski to nevajag uztvert,” bija atbilde. „Jūsu himnā jau arī dzied „Dievs, svētī mūsu zēlīgo ķēniņu”, bet viņš nemaz nav tik zēlīgs un neizturas arī vienmēr kā ķēniņš.”

Londonas klubā.

Sastapas optimists ar pesimistu:

„Lielbritānijas lauva vēl rūci!” saka pirmais.

Otrs atmet ar roku: „Tev nav mūzikālas dzirdes, Lielbritānijas lauva vairs nerūc, bet kauči!”

ANGLIJAS IZGUDROJUMS.

Anglijas pārtikas ministrs Jūdžs Vultons publicējis uzskatu angļu tautai kerti zvirbulus pārtikai.

„Tas ir mans izgudrojums: mākslīgs zirgs un mākslīgi zirgāboļi, un kad zvirbuli būs klāt, es pavilkšu akmeni, lai slazds uzkrīt tiem virsū!”
(„Il. Beobachter.”)

JAUNĀKAIS „KOMBAINIS”.

Padomijā nodibināts lauksaimniecības komisāru amats, kur pasteigušies stāties židi.

Melo Kremļa blēži:
„Tie būs citi vēži:
Židiņš ars un ecēs —
Plens un medus tecēs!”
„Tecēs gan” — ruc biedri —
„Asinīs un sviedri”...

J. Dr.

ILLŪSTRĒTS NEDĒĻAS ŽURNĀLS „LAIKMETS”. Izdevējs ARTURS FREIMANIS. Atb. redaktors EDUARDS TŪBELIS. Žurnāla „Laikmets” redakcija un apgāds atrodas Rīgā, Rich. Wagner'a (Dzirnavu) ielā 57. Tālruni: izdevējs 34692, atbildīgais redaktors 34654, redaktors 22588, redakcija 34696, apgāds 22614. Numurs maksā 30 Rpf. Nākošais numurs iznāks 9. jūlijā.